

Motion till riksdagen 2008/09:Ub563

av Luciano Astudillo (s)

Avgiftsfri skola

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skollagen bör förtydligas för att värna den avgiftsfria undervisningen.

Motivering

Den svenska grundskolan ska vara avgiftsfri. Detta är en grundläggande princip och återfinns i skollagen (1985:1100). Alla elever har rätt till en likvärdig utbildning, och tillgången till utbildning i grundskolan får aldrig vara beroende av en individs ekonomiska förutsättningar. I skollagens portalparagraf (1 kap. 2 §) stadgas att alla barn och ungdomar ska, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i det offentliga skolväsendet.

Men en lucka i den svenska skollagen gör det möjligt för skolorna att låta föräldrarna finansiera en del av undervisningen, hävdar Rädda Barnen i en nyligen gjord undersökning. Den visar att så mycket som en tredjedel av de tillfrågade föräldrarna har varit med om att deras barns skolor bett om pengar någon gång under de senaste tolv månaderna. I genomsnitt har de fått 2,6 förfrågningar. En femtedel har blivit ombedda att sammanlagt betala över 400 kronor. Föräldrar i Stockholm betalar de högsta avgifterna, 281 kronor i genomsnitt. Minst betalar föräldrar i Norrland, i genomsnitt 178 kronor under tolv månadersperioden.

I grundskolans verksamhet får det förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna. I 4 kap. skollagen sägs att utbildningen i grundskolan ska vara kostnadsfri för eleverna, men ”i verksamheten får dock förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna”. Skolverket har tidigare uppmärksammat att skolorna tolkar

Fel! Okänt namn på

denna formulering väldigt olika och gett exempel på fall då man kritiserat skolor för att de tagit ut avgifter.

Dessutom får eleverna i gymnasieskolan hålla sig med enstaka egna hjälpmedel. Med detta avses främst kostnad för färdbiljett med allmänna kommunikationsmedel eller liknande.

Skolverket har i sin tillsyn vid ett flertal tillfällen uttalat att utflykter och skolresor som kan anses utgöra ett inslag i utbildningen måste vara avgiftsfria. I sin funktion som nationell tillsynsmyndighet har verket till uppgift att kontrollera att kommuner och andra skolhuvudmän agerar i enlighet med de bestämmelser som reglerar skolverksamheten. Skolverket har även konstaterat att huvudmännen ibland hävdar att de aktiviteter som är förenade med viss kostnad är frivilliga och att man då ordnar alternativ verksamhet för de elever som inte vill delta. Det är, enligt verket, inte förenligt med värdegrunden och principen om lika tillgång till utbildning att vissa elever ska behöva avstå från gemensamma aktiviteter på grund av att dessa aktiviteter är förenade med kostnader. I sådant fall ska aktiviteterna betalas av kommunala medel.

Eftersom huvudmännen för skolverksamheten tolkar skollagen olika finns det all anledning att regeringen överväger att göra en översyn av skollagen på denna punkt, så att alla elever ges möjlighet att delta i aktiviteter som anordnas av skolan, utan att man tar ut avgifter.

Stockholm den 3 oktober 2008

Luciano Astudillo (s)